

spektiver i forhold til det fællesnordiske kultursamarbejdes fremtidige udvikling.

Uddannelses- og forskningssamarbejdet

Inden for Ministerrådets strategi 2000-2004 for det nordiske uddannelses- og forskningssamarbejde er der igangsat en række initiativer for at styrke og effektivisere det nordiske samarbejde med henblik på politisk stillingtagen i 2003-2004. Det drejer sig bl.a. om en reform af støtte- og mobilitetsprogrammerne, overvejelser vedr. de nordiske institutioner for uddannelse og forskning, udvikling af forskningssamarbejdet for at skabe et nordisk forsknings- og innovationsrum samt samarbejdet med nærområderne.

Støtte- og mobilitetsprogrammerne, der udgør 52% af sektorens budget, er et vigtigt instrument for at fremme udviklingen af de menneskelige ressourcer i Norden gennem øget mobilitet mellem landene. De otte tidligere programmer er nu samlet i fem nye mobilitets- og støtteprogrammer: Nordplus Junior (grundskole og ungdomsuddannelser), Nordplus (højere uddannelser), Nordplus Voksen (voksenuddannelser), Nordplus Sprog og Nordplus Nabo (samarbejde med de baltiske lande og det nordvestlige Rusland). Hvert program har fået en revideret målsætning, f.eks. lægger Nordplus Voksen nu større vægt på voksenudannelse og livslang læring end på almen folkeoplysning. Desuden er administrationen ændret, således at al information og vejledning om alle programmer skal gives af én institution i hvert land, som samtidig bliver hovedadministrator for et af programmerne. Det vil øge synligheden af programmerne og gøre det lettere for ansøgerne.

De nordiske institutioner for uddannelse og forskning, der udgør 30% af sektorbudgettet, blev analyseret i en rapport i 2002 som grundlag for en vurdering af deres fremtidige rolle. Dette arbejde er fulgt op af en ny rapport i 2003, der fremlægger konkrete forslag til, hvordan de fem forskningsinstitutioner kan indlejres nationalt samtidig med, at tilskuddet på det nordiske budget reduceres til mellem 25 og 50 % af det nuværende niveau i en kommende fireårsperiode. Institutionerne kommer således under nationalt ansvar, men bevarer en nordisk dimension. De sparede midler skal bruges til nye forskningsinitiativer i forlængelse af hvidbogen.

Hvidbogen om udbygning af Norden til en internationalt ledende region for forskning og innovation udkommer sidst i 2003. Målet er at etablere et nordisk forsknings- og innovations-

rum, kaldet NORIA. Hvidbogen leverer konkrete forslag til fremtidige initiativer, der kan styrke det nordiske forskningsrum, herunder udviklingen af nordisk forskningsuddannelse og nordiske Centres of Excellence. Desuden skal forskning og innovation knyttes tættere sammen. Hovedtanken er, at de nordiske initiativer skal bygge videre på nationale prioriteringer, således at der kun blive tale om en begrænset nordisk medfinansiering. Organisatorisk foreslås oprettelsen af en nordisk forskningsfond, der skal binde de nordiske og nationale forsknings- og innovationsfonde tættere sammen.

Hvad angår samarbejdet med nærområderne bliver dette styrket gennem en fælles handlingsplan vedr. uddannelse og forskning mellem de nordiske lande, de baltiske lande og det nordvestlige Rusland.

Uddannelses- og forskningssamarbejdet et godt eksempel på et område, hvor det nordiske samarbejde er konkret og anvendeligt for borgerne i Norden. Her tænkes navnlig på de mange unge, der årligt tager ophold på de nordiske uddannelsesinstitutioner for at dygtiggøre sig. Desværre er det også et område, hvor grænsebarriererne ofte kommer til udtryk.

Uddannelsesområdet er da også kendetegnet ved, at der er taget mange initiativer til opfølgning af rapporten om nordboernes rettigheder. Ministrene vedtog således i juni en opfølgningsplan, hvoraf det fremgår, at gymnasieaftalen skal revideres, og at der skal tages stilling til en ny aftale i 2004. De nordiske uddannelses- og forskningsministre har desuden truffet principiel beslutning om, at aftalen om adgang til videregående uddannelser skal videreføres i 2004-06. Det betyder, at også betalingsordningen og den dansk-norske kvoteaftale vedrørende optagelse på medicinstudiet videreføres. Der er dog et betydeligt frafald blandt visse nordiske studerende på de danske universiteter, hvorfor det nærmere overvejes, hvordan dette frafald kan reduceres.

Hvad angår andre tiltag er også en ny nordisk deklaration om gensidig anerkendelse af beviser for højere uddannelser og erhvervsuddannelser samt forslag til løsning af problemerne med studiestøtte på vej.

Social- og sundhedsområdet

En central problemstilling for mobiliteten hen over vore grænser er også muligheden for at modtage de samme ydelser fra det offentlige, som opholdslandets borgere får. Det er derfor